

**СЕКЦІЯ 1. ФІЛОСОФСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА
ЯК ВИД ПУБЛІЧНОГО ДИСКУРСУ
В ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІЙ ПАРАДИГМІ**

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-443-9-1>

**ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ВИКЛИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ
СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА РОЛЬ ОСВІТИ
У ЇХ ПОДОЛАННІ**

Заїчко В. В.

*аспірантка кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики*

*Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Ольга Степанівна Коноваленко (1952–2022) була видатною українською журналісткою, публіцисткою та громадською діячкою, яка внесла неоціненний вклад у розвиток української освіти та медіа-простору. Як головний редактор всеукраїнського тижневика «Освіта», вона відіграла ключову роль у просуванні освітніх ініціатив і створенні новаторських форматів навчальної літератури, зокрема газети-підручника. Її діяльність охоплювала не лише журналістику, але й громадську активність: вона була заступником голови правління Всеукраїнського педагогічного товариства імені Г. Ващенка та членом Національної спілки краєзнавців України. Її творчість і відданість демократичним цінностям відзначені у численних публікаціях, серед яких знакові роботи «Сніг» (1997), «Акустика» (1997), «Бджола любові потребує» (1998), «Як наздогнати смаленого зайця» (1998), «Чому ми завалили екзамен з демократії?» (1998). Пам'ять про Ольгу Степанівну продовжує жити через її спадщину, яка й сьогодні надихає освітян та журналістів України.

Я особисто вдячна Ользі Степанівні Коноваленко за можливість працювати під її керівництвом у тижневику «Освіта». Це був неоціненний досвід, який навчив мене важливості відданості справі, глибокої відповідальності та любові до освітньої журналістики. Ольга Степанівна була справжнім прикладом професіоналізму та натхнення для кожного, хто мав честь працювати з нею. Її увага до деталей, невтомне прагнення до правди та розвитку української освіти залишили

глибокий слід не лише у моєму професійному житті, але й у житті багатьох її колег і читачів.

Повномасштабна війна в Україні стала каталізатором глибоких змін у суспільстві, особливо у формуванні ідентичності молоді. Студенти стикаються з екзистенційними питаннями самовизначення, автентичності та вибору, що ставить їх у ситуацію «викинутості», про яку писав Мартін Гайдеггер. В умовах невизначеності, викликаній війною, молодь змушена переосмислювати свої цінності, переглядати життєві плани та шукати сенс існування. Ця «викинутість» стає підґрунтям для формування нових моделей ідентичності, коли студенти приймають свідомі рішення в умовах кризи [3]. Вони не лише адаптуються до нових обставин, але й формують автентичну особистість, ґрунтуючись на своєму екзистенційному досвіді.

Академічна мобільність та інтернаціоналізація освіти стають важливими механізмами для подолання екзистенційної кризи та пошуку нової ідентичності. В умовах війни, коли культурні та освітні кордони стають більш прозорими, студенти отримують можливість вивчати інші освітні системи та інтегруватися в нові культурні контексти. Ця мобільність сприяє формуванню глобальної ідентичності, де молодь починає сприймати себе не лише як частину національної культури, але й як частину глобального освітнього простору [2]. Мовна підготовка та міжкультурна комунікація є важливими складовими цього процесу, оскільки допомагають студентам подолати культурні та мовні бар'єри, водночас зберігаючи власну автентичність [1].

Екзистенційний вибір, з яким стикаються студенти в умовах війни, є центральним для формування їхньої особистості. За Жаном-Полем Сартром, кожен індивід має свободу вибору, навіть у кризових ситуаціях. Студенти, які опинилися в умовах війни, повинні робити вибір не лише стосовно своєї безпеки, але й щодо того, якими вони стануть у цих нових обставинах. Цей вибір стає актом самовизначення, який формує їхню автентичність та відповідальність за свої рішення [4]. Війна, хоч і є граничною ситуацією, відкриває простір для особистісного зростання та переосмислення життєвих пріоритетів.

Освіта в умовах війни стає не лише інструментом для підтримки демократичних цінностей, але й ключовим фактором відновлення суспільства. Освітні установи можуть стати платформою для розвитку критичного мислення та міжкультурного діалогу, що є важливим для укріплення суспільної солідарності в умовах кризи. Відновлення демократичних цінностей через освіту дозволяє студентам не лише зберегти свою ідентичність, але й активніше брати участь у відновленні країни [1; 2].

Критичне мислення відіграє ключову роль у процесі формування ідентичності студентів в умовах війни, а також у подоланні екзистенційної кризи, спричиненої викликами сучасності. Освіта, орієнтована на розвиток критичного мислення, допомагає молоді не тільки рефлексувати над власними цінностями, але й знаходити відповіді на складні питання, пов'язані з вибором життєвого шляху в умовах постійної невизначеності. Студенти, здатні критично аналізувати інформацію, мають інструменти для протидії авторитарним впливам, що є особливо актуальним у контексті інформаційних війн і маніпуляцій, які поширюються в медіапросторі під час війни.

Завдяки освіті, яка заохочує критичне мислення, студенти отримують змогу формувати самостійну, автентичну ідентичність, що базується на свідомому виборі і відповідальності за власні дії. Критичне мислення допомагає не тільки розрізняти правдиву інформацію від дезінформації, але й розвивати здатність до саморефлексії, що є фундаментальним для особистісного зростання і суспільного розвитку. Таким чином, критичне мислення в сучасній освіті стає важливим інструментом у процесі формування нової ідентичності молоді та сприяє укріпленню демократичних цінностей у суспільстві.

Література

1. Андрущенко В. П., Свириденко Д. Б. Академічна мобільність в українському просторі вищої освіти: реалії, виклики та перспективи розвитку. *Вища освіта України*. 2016. № 2. С. 5–11.
2. Вербицька С. В. Міжнародна студентська академічна мобільність: етапи розвитку та суб'єкти організації. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Вип. 45. С. 20–26.
3. Гайдегер М. *Дорогою до мови*. Львів : Літопис, 2007. 232 с.
4. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 855 с.